

УДК 352:35.08

**РОЗВИТОК ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ОРГАНІВ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ
ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ**
**DEVELOPMENT OF INSTITUTIONAL CAPACITY OF LOCAL
GOVERNMENT BODIES IN THE CONDITIONS OF
DECENTRALIZATION AND EUROPEAN INTEGRATION OF UKRAINE**

Сімак Сергій Васильович,

професор, доктор наук з державного управління,
професор кафедри публічного управління, туризму
та готельно-ресторанної справи навчально-наукового
інституту управління, економіки та природокористування
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
адреса електронної пошти: simak.serhii@tnu.edu.ua
ідентифікатор ORCID: 0000-0003-1251-7288

Sergii Simak,

Doctor of Science in Public Administration, professor, professor of the department
of Public Administration and Economy of the Educational and Research Institute
of Management, Economy and Ecology of the V. I. Vernadsky Taurida National

Розвиток інституційної спроможності органів місцевого самоврядування є одним із ключових напрямів модернізації системи публічного управління України. Успішна реалізація реформи децентралізації, розпочатої у 2014 році, вимагає не лише передачі повноважень і ресурсів на місця, а й формування здатності місцевих органів влади ефективно реалізовувати ці повноваження, забезпечуючи якісне управління територіальними громадами. Сучасні процеси інтеграції України до Європейського Союзу визначають необхідність впровадження європейських стандартів управління, таких як принципи субсидіарності, відкритості, відповідальності та участі громадян [1, с. 11].

Інституційна спроможність місцевого самоврядування включає сукупність організаційних, кадрових, фінансових, нормативних і комунікативних ресурсів, необхідних для ефективного виконання функцій органів влади. Це поняття охоплює не лише інституційну структуру, а й здатність органів місцевого самоврядування до стратегічного планування, ухвалення збалансованих рішень, формування партнерств і реалізації

проектів розвитку. У цьому контексті центральною метою стає не лише розширення компетенцій громад, але й створення системи, здатної стабільно функціонувати навіть в умовах воєнних та соціально-економічних викликів [2, с. 8].

Реформа децентралізації надала громадам широкі можливості щодо управління місцевими фінансами, інфраструктурою, освітою, охороною здоров'я та соціальними послугами. Зростання власних доходів місцевих бюджетів, впровадження інструментів прямої участі громадян (місцеві ініціативи, бюджети участі, електронні консультації) створюють підґрунтя для розвитку демократії участі. Проте ефективність цих процесів значною мірою залежить від професійного рівня працівників органів місцевого самоврядування, їхньої здатності оперувати сучасними інструментами управління, аналізу даних і комунікацій [3, с. 12].

Важливим аспектом розвитку інституційної спроможності є кадровий потенціал органів місцевого самоврядування. У багатьох громадах спостерігається дефіцит фахівців з управління фінансами, інвестиціями, просторовим плануванням, а також недостатня підготовка в галузі комунікацій і цифрових технологій. Відповіддю на цей виклик стають програми професійного розвитку кадрів, що реалізуються у співпраці з міжнародними організаціями, вищими навчальними закладами та громадськими ініціативами. Наприклад, у межах U-LEAD проводяться тренінги з лідерства, управління змінами, стратегічного планування та цифрової трансформації громад [2, с. 13].

Не менш значущим напрямом є розвиток фінансової спроможності місцевих органів. Розширення дохідної бази громад через податок на доходи фізичних осіб, акцизи, місцеві збори, а також запровадження інструментів фінансової підтримки (субвенції, міжбюджетні трансферти, місцеві запозичення) створюють можливості для економічного зростання. Проте для сталості фінансової системи необхідна прозора політика фінансового контролю, аналітичне управління бюджетом і ефективне використання

коштів розвитку [1, с. 19]. Саме фінансова автономія стає основою відповідальності місцевої влади перед громадянами.

Цифрова трансформація управління громадами є ще одним чинником зміцнення інституційної спроможності. Використання інформаційних систем для управління документами, електронних сервісів «Дія», онлайн-бюджетів та платформ громадської участі дозволяє підвищити прозорість діяльності органів влади та доступність послуг. У контексті європейської інтеграції особливого значення набуває імплементація стандартів цифрового врядування (e-governance), розроблених ЄС, які забезпечують сумісність систем, захист даних і ефективну комунікацію між рівнями влади [3, с. 23].

Отже, розвиток інституційної спроможності органів місцевого самоврядування - це багатовимірний процес, який поєднує кадрову, фінансову, цифрову, правову та стратегічну складові. Він потребує цілісного підходу, орієнтованого на довгострокову стабільність і залучення громадян до управління. Європейський досвід підтверджує, що ефективне місцеве самоврядування є основою демократичної держави, а його спроможність визначає якість життя населення. Розбудова партнерських відносин між центральною владою та громадами, розвиток професійного потенціалу й впровадження інноваційних управлінських практик мають стати стратегічним пріоритетом державної політики України у післявоєнний період.

Список використаних джерел:

1. UNDP. Local Governance Reform and Institutional Capacity Building in Eastern Europe. New York, 2023. URL: <https://www.undp.org>.
2. OECD. Decentralisation and Local Governance: Policy Lessons from European States. Paris, 2022. URL: <https://www.oecd.org>.
3. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України. Звіт про реалізацію реформи децентралізації. Київ, 2023. URL: <https://www.minregion.gov.ua>.